

Un război din nimic

Maior FLORIN ȘPERLEA

Când Otto von Bismarck declara, satisfăcut, celor din anturajul său, că textul telegrammei pe care o falsificase va fi o „basma roșie pentru taurul galic”, puțini credeau că războiul dintre Franța și Prusia, atât de dorit de cancelarul german, care spera să împiedice o alianță franco-austriacă, era atât de aproape. Astfel intra în istorie *depeșa* sau *telegrama de la Ems* care avea să conducă la războiul franco-prusac din 1870-1871, în urma căruia regele prusac Wilhelm I va deveni împărat al Germaniei. Un fals și mai multe greșeli diplomatice au condus la cea mai ușoară „naștere” a unui imperiu!

După evenimentele din Spania, care au culminat cu alungarea reginei Isabela a II-a (1868), Leopold, un prinț din familia Hohenzollern-Sigmaringen, și-a anunțat candidatura la tronul rămas vacant, ceea ce a contribuit la inflamarea opiniei publice franceze, care vedea în acest gest o refacere a Imperiului lui Carol Quintul și prinderea Hexagonului în cleștele germano-spaniol, manevrat de aceeași familie domnitoare germană. Presa controlată de opoziție a găsit prilejul nimerit de a acuza diplomația franceză de pasivitate, iar cercurile republicane au început să critice regimul instituit de împăratul Napoleon al III-lea, care se vedea pus în postura de a fi nevoit să încerce o refacere a

Pictură reprezentând pe Napoleon al III-lea în timpul Bătăliei de la Sedan

prestigiului regimului imperial. Împărăteasa Eugenia era convinsă că salvarea Imperiului și a dinastiei Bonapartilor ar putea fi obținută printr-un război cu Germania și ei îi este atribuită formula „Acesta este războiul meu” sau „Avem nevoie de un război pentru ca acest copil (moștenitorul tronului francez, n.n.) să poată domni”; chiar dacă va fi rostit sau nu vreodată aceste cuvinte, ele exprimau starea de spirit dominantă la Curtea Franței.

Ambasadorul francez la Berlin, Benedetti, în loc să ia legătura cu Bismarck, așa cum ar fi cerut uzanțele diplomatice, s-a adresat regelui prusac, aflat pentru o cură la Ems, solicitându-i să intervină pentru a stopa candidatura prințului Leopold la tronul spaniol, ceea ce Wilhelm a și făcut. El i-a comunicat lui Leopold și tatălui acestuia, prințul Anton de Hohenzollern-Sigmaringen, că ar fi de dorit să renunțe la tronul Spaniei. În consecință, Leopold anunță retragerea sa, iar Franța este înștiințată de această decizie prin intermediul lui Benedetti, la 13 iulie 1870. Bismarck se vedea înfrânt în demersurile sale în privința politicii spaniole.

Dar cum Franța era hotărâtă să pornească un război cu Prusia, cercurile radicale din jurul lui Napoleon al III-lea, susținute de împărăteasa Eugenia, au încercat să obțină mai mult din partea lui Wilhelm I, convinge și de remarcă iresponsabilă (așa cum se va dovedi în războiul ce a urmat) a mareșalului Leboeuf, ministrul de război, care susținea că „totul e pregătit” și că „armatei (franceze, n.n.)

nu-i lipsește nici măcar un nasture”. Franța miza și pe sprijinul Austriei, care ar fi putut, astfel, să-și ia revanșa pentru înfrângerea suferită în războiul austro-prusac din 1866.

Așadar, Benedetti este instruit să ceară regelui prusac să-și ia angajamentul formal că va interzice lui Leopold să mai accepte coroana Spaniei, dacă i se va mai propune vreodată. Iar pentru ca impertinența să fie deplină, ambasadorului Prusiei la Paris i s-a solicitat să comunice la Berlin că se dorește ca Wilhelm I să dea o declarație scrisă că nu a intenționat să lezeze interesele și demnitatea națiunii franceze.

Dar Wilhelm I reacționează total neașteptat. Refuză să-l primească pe Benedetti, considerând chestiunea

Otto von Bismarck

închisă, însă îl însărcinează pe un consilier al Ministerului de Externe să-l informeze pe Bismarck despre cele petrecute, printr-o telegramă.

Bismarck lua masa cu ministrul de război, von Roon, și cu șeful Marelui Stat Major al armatei prusace, feldmareșalul Helmuth von Moltke, la 13 iulie 1870, când a primit telegrama regelui. Dezamăgirea sa era foarte mare, pentru că nu înțelegea cum Wilhelm I se putea dovedi atât de conciliant în fața unui asemenea afront. După o scurtă discuție cu cei doi demnitari prusaci, care i-au confirmat că armata e pregătită de război, a modificat telegrama din care reieșea acum că, prin aghiotantul său, regele îl dăduse afară pe ambasadorul francez. La citirea noului text, von Moltke ar fi exclamat: „Ați transformat semnalul de retragere într-o chemare la atac”. Bismarck a avut grijă ca telegrama astfel modificată să fie publicată în ziarele din 15 iulie 1870.

„Câinii războiului” fuseseră scăpați din lesă! Grăbită să intre în război, socotindu-se insultată de atitudinea regelui prusac, Franța n-a avut timpul necesar pentru negocierea alianțelor sperate cu Rusia sau Austria, așa încât s-a aflat singură în fața trupelor germane, bine conduse de von Moltke într-un adevărat „război fulger”, fiind nevoită, după dezastrul de la Sedan (septembrie 1870), să capituleze.

Cel de Al Doilea Imperiu francez se prăbușea sub loviturile rapide ale armatei prusace, împăratul Napoleon al III-lea (învins și făcut prizonier la Sedan), fiind silit să facă loc pe scena Europei unui nou imperiu, cel german, și împăratului său, Wilhelm I, confirmat chiar în Sala Oglinzilor din Palatul de la Versailles (18 ianuarie 1871)! ■